

Matematikai és Fizikai Lapok,
Matematikai Lapok, MatLap
„50 év” a magyar nyelvű matematika-
és fizikaoktatás szolgálatában

50 éve már, hogy a tanuló ifjúság részére Romániában magyar nyelvű matematika, és fizika tárgyú folyóirat rendszeresen megjelenik. A folyóiratot 1953-ban indította a Romániai Matematikai és Fizikai Tudományos Társaság **Matematikai és Fizikai Lapok** néven.

A kezdő négy évfolyam a *Gazeta Matematică și Fizică (seria B)* szó szerinti fordításaként jelenik meg. Mivel így nem vehette figyelembe a magyar tannyelvű oktatás sajátosságait, szükségessé vált a G.M.F.(B)-től való függetlenítése. A lap címe ezután: **Matematikai és Fizikai Lapok (új sorozat)**.

Az 1957-ben Kolozsváron alakult új szerkesztőségnek, a Bolyai Tudományegyetem Matematika és Fizika Kara, valamint a magyar nyelvű iskolákban tanító tanárok és mérnökök, odaadó támogatásával azonnal sikerül a folyóirat népszerűségét megsokszoroznia. A M.F.L. új sorozatának változatosabb rovatszerkezete lehetővé tette a tanulók érdeklődésének, igényeinek rugalmas követését. Így például – a matematikának és a fizikának egyenlő teret biztosítva – majdnem minden számban találunk egy-egy alapcikket, jegyzetet, beszámolót, érdekességeket, újdonságokat, valamint hírvortot, és nem utolsósorban a *feladatmegoldó versenyt*. A szerkesztőség fő feladatának tekintette a tanulók versenyképességének fejlesztését. Ennek érdekében indította be a feladatmegoldók *egyéni pontgyűjtő versenyét*. Az iskolák szereplését a gyűjtött összpontszámmal tették nyilvánosan követhetővé-összehasonlíthatóvá.

A feladatmegoldás megkedveltetését, a versenyszellem kialakítását, nem kis mértékben azzal érték el, hogy:

- a kitűzött feladatok követték az iskolai mat.-fiz. tananyagot, ehhez szorosan kapcsolódtak;
- pontosan, időben jelent meg a megoldók névsora;
- minden számban közölték a versenyállást vagyis a pillanatnyilag elért helyezéseket.

Sajnos, ez a fellendülés csak 1957-től 1962 júniusáig tartott. Ezt követően megint a G.M.F.(B) többé-kevésbé hű fordításaként jelenhetett meg.

Nemsokára – 1964-ben a fizika elhagyásával – átváltoztatták kizárólag matematikával foglalkozó folyóirattá, címe **Matematikai Lapok (B sorozat)**. Ez a *Gazeta Matematică (seria B)*-nek lesz a pontos fordítása, amelynek kiadója a R.N.K. (1965-től R.Sz.K.) Matematikai Tudományos Társasága.

Az 1989-es fordulat után – 1997-től – a lap kiadását a Radó Ferenc Matematika-művelő Társaság vette át. Ezután **MatLap** néven, önálló folyóiratként jelenhet meg az előző méltó folytatásaként.

Ha *matematikus szemmel* lapozzuk át a folyóirat félévszázada megjelenő számaint mindenképpen meg lehetünk elégedve. Ezek érezhetően jó hatást gyakoroltak a középiskoláinkban folyó matematika oktatás színvonalának magasabbra való emelésében. Általa tanulóink először találkoztak szakfolyóirattal. Az érdeklődők előbb természetesen a kitűzött feladatok megoldásán szorgoskodtak, de többen közülük megízlelték az új problémák megfogalmazásának örömeit és maguk is javasoltak megoldandó kérdéseket.

Sok ismert matematikus kollégánk régebben a lapok feladatainak megoldói és kiűzői között szerepelt. Már diák korukban megtanulhatták egy rövid kis jegyzet megfogalmazásának, megszerkesztésének módját. Külön szerencsések voltak azok a tanulók, akiknek olyan tanáraik voltak, akik felhívták figyelmüket a lapokban található érdekesebb feladatokra vagy cikkekre.

Ám a tanárok számára is hasznos volt és ma is hasznos a lap. Állandó olvasmányt jelentt, a tankönyveknél magasabb szinten közöl matematikai eredményeket. Néha felfrissíti, kiegészíti az egyetemen tanultakat is.

Folyóiratunk a közös érdeklődésű tanulókat és tanárokat is megismerteti egymással, még mielőtt személyesen találkoznának. Jó érzés lehet matematikai versenyen, vagy egyetemi felvételi vizsgán olyan társunkkal találkozni akinek, a nevét esetleg már évek óta ismerjük és tudjuk róla, hogy azokkal a problémákkal foglalkozik mint mi.

Ha a lapokat a *fizika szemszögéből* vizsgáljuk, akkor is hasonló következtetésre jutunk. 1953-tól 1964-ig, amikor még a fizika profil is megvolt, sok jó összefoglaló és kísérletezésre készítő cikk, valamint számos feladat jelent meg. Ezzel jelentősen hozzájárult a tanulók fizika ismereteinek bővítéséhez, a fizika megkedveltetéséhez.

El kellett telnie 27 évnek amíg a fizika újra megjelenhetett magyar nyelvű folyóiratban. 1991-től, tehát már 13 éve, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Kolozsváron kiadja a **FIRKA** című folyóiratát (*FIRKA* $\equiv$ *Fizika* InfoRmatika Kémia Alapok).

Végezetül: A **MatLap** és a **FIRKA** az igényes, az anyanyelvén tanulni vágyó, a matematika, a fizika, az informatika vagy a kémia iránt érdeklődő diákok számára jelenik meg. Figyelmetekbe ajánljuk!

Kiss Elemér, Bíró Tibor

Magyarok a számítástechnika történetében

A számítástechnika története során magyar tudósok maradandó alkotásokkal járultak hozzá a tudományág fejlődéséhez, mind az analóg, mechanikus szakaszban, mind az elektronikus érában.